

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор

С.О. Короед
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права 8 грудня 2020 року (протокол № 14)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «16» серпня 2024 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Базалук Елеонора Олегівна – здобувачка ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачкою Базалук Елеонорою Олегівною наукових результатів дисертації на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Боровик Андрій Володимирович** – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали: Здобувача ступеня доктора філософії Базалук Е.О. про результати дисертаційного дослідження. В своїй доповіді вона обґрунтувала актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначила мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрила структуру роботи та основні її положення, показала їх новизну, теоретичне та практичне значення. Базалук Е.О. наголосила на таких аспектах свого дослідження.

17 липня 2023 року виповнилося 25 років з моменту ухвалення Римського статуту, який створив перший у світі постійний міжнародний суд – Міжнародний кримінальний суд. Це стало важливою віхою в міжнародному кримінальному правосудді з часів Нюрнбурзького та Токійського процесів,

демонструючи рішучість багатьох країн боротися з безкарністю найсерйозніших злочинів.

На світовому рівні визнано, що насильство щодо цивільних осіб під час збройних конфліктів є грубим порушенням прав людини та норм міжнародного гуманітарного права. Його завжди необхідно розглядати крізь призму складних та надзвичайних гуманітарних умов перебування потерпілих, у контексті жінок і дівчат, – з урахуванням їх вразливого стану через гендерну приналежність. Їхній досвід у збройному конфлікті є багатограним, а тому їх не слід розглядати як однорідну групу; різні жінки матимуть різні потреби, вразливі сторони та механізми реабілітації від фізичної чи психологічної травматизації (розлуки чи втрати близьких, фізичної чи економічної незахищеності, сексуального насильства, поранень тощо).

Власне, Україна перебуває у збройному конфлікті понад 10 років. Однак необхідність забезпечення функціональності комплексного, ефективного юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, актуалізувалась після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, зокрема після деокупації тимчасово захоплених територій, коли з'ясувались факти немислимих масштабів застосованого насилля з боку окупантів щодо цивільного населення. Статистика вражаюча, як і наслідки травматичних подій для постраждалих. Прикрим у зазначеному є те, що наявні правові та інституційні механізми виявилися недостатніми для належного реагування на обсяги прояву та специфіку насильства, яке зазнали жінки та дівчата під час збройного конфлікту. Це ставить перед українським суспільством і державою виклик щодо розробки та впровадження нових, більш ефективних засобів захисту та підтримки постраждалих, що ґрунтуватимуться на соціально-екологічному підході, який комплексно висвітлює питання ліквідації наслідків цього суспільно небезпечного явища як у мирний час, так і під час збройних конфліктів.

Мета роботи полягає у вивченні особливостей та специфіки юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, виявленні ключових проблем його функціональності та розробці рекомендацій щодо їх подолання. Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення таких завдань: визначити поняття, ознаки та види насильства під час збройного конфлікту; схарактеризувати міжнародні стандарти допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів; розкрити нормативно-правові засади допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів в Україні; визначити сутність та структуру юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів; схарактеризувати місце і роль психологів у системі суб'єктів надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від

насильства під час збройних конфліктів; виявити особливості взаємодії психологів з державними та громадськими інституціями щодо надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів; здійснити компаративістичний аналіз моделей функціонування юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів; запропонувати напрями вдосконалення процедур надання психологічної допомоги та правового захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері надання юридичної та психологічної допомоги, а також захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Предмет дослідження – юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень юридичного спрямування, що ідентифікує зміст, сутність та особливості юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів з позиції соціально-екологічної моделі, яка враховує не лише взаємозв'язок між індивідуалізованим досвідом травматизації від насильства, його наслідками та процесом реабілітації, а й ширші соціальні та структурні аспекти, які формують відповідне середовище, як чинник ефективного відновлення. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– крізь призму соціально-екологічного підходу визначено термін «насильство» як багатофакторний суспільно-небезпечний феномен, що репрезентує крайню форму вирішення конфліктних ситуацій у спосіб фізичного, психологічного, сексуального чи іншого прояву агресії або примусу, спричиненого взаємодією індивідуальних, міжособистісних, соціальних та структурних чинників, що створюють умови для його виникнення та існування;

– доведено наявність діалектичного взаємозв'язку між категоріями «механізм надання допомоги жінкам і дівчатам» та «механізм захисту жінок і дівчат», які постраждали від насильства під час збройного конфлікту в контексті забезпечення функціональності юридико-психологічних інструментів відновлення прав цієї категорії осіб, їх реабілітації та соціальної інтеграції, де 1) механізм надання допомоги жінкам і дівчатам об'єктивує різноманітні прояви підтримуючих заходів, починаючи від надання медичної допомоги, психологічної підтримки та безпечного притулку у невідкладних ситуаціях, закінчуючи юридичним супроводом, сприянням у соціалізації; 2) механізм захисту жінок і дівчат доповнює систему таких заходів

можливістю ініціації судових процесів, фінансовою підтримкою чи, наприклад, подальшим включенням у програми спеціальної реабілітації (у тому числі закордоном);

– сформовано пропозиції щодо запровадження комплексної нормативної основи для формування в Україні юридико-психологічного механізму надання психологічної допомоги та правового захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, яка передбачає: 1) прийняття спеціалізованого законодавства та уточнення положень нині чинних нормативно-правових актів; 2) розвиток інституційної інфраструктури; 3) забезпечення міжсекторальної співпраці; 4) кадрове та освітнє забезпечення; 5) інформаційний супровід та просвіту; 6) впровадження систем моніторингу та оцінки ефективності наданої допомоги;

удосконалено:

– наукове розуміння системи міжнародних стандартів допомоги та захисту жінок і дівчат, постраждалих від насильства в умовах збройного конфлікту, яка базується на комплексному підході, що включає законодавчі, інституційні, процесуальні, координаційні, кадрові та філософсько-парадигмальні компоненти;

– теоретико-правовий дискурс інтерпретації терміну «взаємодія», що застосовний до процедур надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів у варіації процесу, який надає можливість появи взаємообумовлених рішень та вироблення спільних цілей шляхом використання навичок, ресурсів або знань усіх його учасників для забезпечення структурованого та ефективного впровадження комплексної підтримки постраждалих;

отримали подальший розвиток:

– обґрунтування необхідності встановлення безальтернативної заборони будь-яких проявів насильства, зокрема прийняття законодавчих норм, які мають чітко диференціювати його види, встановлювати міру відповідальності за його вчинення, наділяти жертв відповідними правами (у тому числі – на компенсації) та передбачати чіткі механізми та процедури їх захисту, а особливо – під час збройних конфліктів;

– наукові узагальнення про необхідність залучення психологів до усіх рівнів реалізації механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів, забезпечивши їм можливість здійснювати: а) спеціалізовану підготовку для фахівців, які працюють у цій галузі (зокрема працівників правоохоронних органів, соціальних працівників, медичних працівників та юридичного персоналу, щоб покращити їхнє розуміння психологічних аспектів насильства щодо жінок і дівчат), а також залучатись до навчань місцевих постачальників соціальних послуг і волонтерів як джерело знань задля розвитку їхніх навичок ефективного застосування підходів до надання допомоги з урахуванням травм, необхідної психосоціальної підтримки та гендерних аспектів з метою

якнайкращого задоволення потреб постраждалих; б) адвокацію та участь у розробці політик вирішення проблем насильства; в) збір та документування порушень прав людини тощо;

– результати компаративістичного аналізу моделей функціонування юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів, у вияві узагальнення про необхідність забезпечення: а) інституціональної підтримки, яка об'єктивує доступ до правової та психологічної допомоги; б) спеціального законодавчого врегулювання статусу постраждалих.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Сороки Л.В.: Скажіть будь ласка, що на Вашу думку в узагальненому розумінні інтенсивність рівня насильства впливає на ідентифікацію конфлікту?

Базалук Е.О.: Дякую за запитання. У роботі нами виявлено, що важливим для ідентифікації конфлікту як внутрішній збройний конфлікт/не міжнародний (тобто регулювання суспільних відносин у його межах здійснюється нормами міжнародного гуманітарного права) є інтенсивність рівня насильства. Уточнено, що як категорія, інтенсивність рівня насильства, є доволі спірною; саме від неї залежить вирішення питання того, які норми міжнародного права будуть застосованими.

Запитання Шкарупи К.В.: У роботі Вами згадується Нюрнберзький та Токійський трибунали, як на Вашу думку можна використати досвід роботи вказаних інституцій у контексті притягнення до відповідальності громадян росії за воєнні злочини вчиненні в Україні?

Базалук Е.О.: Дякую за запитання. Нюрнберзький та Токійський трибунали внесли вагомий внесок у розвиток міжнародного кримінального права. Протягом кількох десятиліть ці трибунали були єдиними прикладами міжнародних трибуналів щодо воєнних злочинів. Вони також слугували моделями для створення нової серії міжнародних кримінальних трибуналів на початку 1990-х років. Зокрема вперше терміни «злочини проти миру», «воєнні злочини» та «злочини проти людяності» були визначені саме в Нюрнберзькій хартії, що стало значним світовим досягненням. Тому досвід роботи цих інституцій також буде використаний при створенні трибуналів для російських воєнних злочинців.

Запитання Ріпенка А.І.: На Ваш погляд чи достатньо розвинена інституційна складова міжнародного механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройного конфлікту?

Базалук Е.О.: Дякую за запитання. Попри достатньо розвинену інституційну складову міжнародного механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройного конфлікту, їх ефективній діяльності протистоять такі виклики: а) відсутність

керівництва високого рівня, відданого інтеграції прав жінок, у тому числі під час переговорів Ради Безпеки та мирних переговорів; б) виключення із проєктів і програм щодо запобігання та вирішення конфліктів та з постконфліктних перехідних процесів і процесів реконструкції; в) недостатність міжнародної судової практики щодо притягнення винних до відповідальності за сексуальні злочини під час збройного конфлікту; г) недостатнє представництво жінок у миротворчих місіях та заходах.

Запитання Овчарука С.С.: З якими проблемами стикаються відповідні суб'єкти при реалізації механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів в Україні?

Базалук Е.О.: Дякую за запитання. Доведено, що достатньо багато аспектів реалізації механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів наразі є недопрацьованими або такими, що обмежують його функціональність. Найважливіший аспект – відсутність усталеної громадської позиції про неприпустимість толерування насильства загалом, у тому числі щодо жінок і дівчат як прорахунок в діяльності суб'єктів, уповноважених забезпечувати правопорядок і захист прав людини. Це вказує на недостатню ефективність заходів, спрямованих на зміну суспільних норм і поведінки. Актуальним у цьому контексті є продовження реалізації спільних зусиль міжнародної спільноти у векторі як формування громадської думки (освітні та інформаційні кампанії, залучення ЗМІ до висвітлення випадків насильства та проблем, з якими стикаються постраждалі тощо), так і розвитку правових механізмів боротьби з проявами цього суспільно-небезпечного явища (наприклад, запровадження механізмів використання інформаційно-аналітичної діяльності психологів у практиці прийняття стратегічних рішень або ж створення спеціалізованих судів, які об'єднуюватимуть цивільних та військових як представників правосуддя, для розгляду справ про насильство під час збройних конфліктів (важливо, що такі суди мають бути укомплектовані фахівцями, які розуміються на психологічних та соціальних аспектах насильства)).

Запитання Козіна С.М.: Коротко назвіть будь ласка, який позитивний зарубіжний досвід використання юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів можна використати в Україні ?

Базалук Е.О.: Дякую за запитання. Результати компаративістичного аналізу моделей функціонування юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів, узагальнено до необхідності забезпечення: 1) інституціональної підтримки, яка об'єктивує доступ до правової та психологічної допомоги; 2) спеціального законодавчого врегулювання статусу постраждалих. З-поміж іншого йдеться про: а) поліпшення механізмів співпраці публічної адміністрації з неурядовими організаціями та міжнародними партнерами, які займаються підтримкою жінок і дівчат,

постраждалих від насильства, адже окрім правової та психологічної допомоги означені суб'єкти є результативним інструментом для захисту прав потерпілих на міжнародному рівні; б) прийняття спеціалізованого законодавства, яке б чітко визначало права та статус постраждалих від насильства під час збройних конфліктів, включаючи положення про забезпечення психологічної та правової підтримки, а також механізми для відшкодування збитків; в) забезпечення повного представництва інтересів постраждалих з боку «довірених осіб» у найближчій перспективі, адже відсутність у постраждалих можливості бути обізнаними щодо усіх правових та соціальних питань не має бути перешкодою для отримання належної допомоги та захисту.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – **Боровик Андрій Володимирович**, кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що підготовлена Базалук Елеонорою Олегівною дисертація на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом науково-теоретичної та практичної діяльності здобувачки. Під час роботи над дисертацією Елеонора Олегівна проявила себе як наполегливий дослідник, який вмів використовувати методи наукового-пізнання, поєднує теоретичні пошуки з практичними навичками.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Базалук Е.О. показала себе сформованим науковцем, виявила стійкі вміння глибокого аналізу законодавства, дослідження спеціальної літератури, формування та аргументації власних висновків. Тому після кожного розділу дослідження та у кінці роботи здобувачкою належним чином оформлювалися аргументовані висновки та узагальнення. Протягом періоду написання дисертаційного дослідження здобувачкою була здійснена значна наукова робота та опрацьована значна кількість наукових праць. Дисертація базується на основі чинних, на момент її обговорення, положень законодавчих та підзаконних актів, що дозволяє безпосередньо застосовувати її матеріали в освітньому процесі та використовувати для удосконалення вітчизняного законодавства, яке регулює надання допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

У межах роботи над дисертацією здобувачкою підготовлено одноосібно вісім наукових праць та одна у співавторстві, серед яких п'ять статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та чотири тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Базалук Елеонорою Олегівною у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – Базалук Е. О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» не викликає сумнівів, зокрема з огляду на те, що удосконалення зазначених механізмів в Україні допоможе протистояти негативним факторам та явищам, що функціонують у сфері надання допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Зміст дисертації, який містить три розділи, що містять вісім підрозділів, свідчить про продуманий підхід дисертантки до розкриття теми дослідження, висвітлює логічний ланцюг дослідження теоретичних і практичних питань юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, а також вдосконалення вітчизняного законодавства, яке регулює сферу надання допомоги та захисту жінок і дівчат. Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

Дисертаційну роботу Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні,

правові і практичні проблеми надання юридичної та психологічної допомоги, а також захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, *як рецензент роботи* відзначила, що при оформленні дисертаційного дослідження авторкою дотримані вимоги щодо структури роботи, формування списку використаних джерел. Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що авторка наукового дослідження Базалук Е.О. з поставленим завданням успішно впоралась. Здобувачка виконала усі поставлені завдання дослідження, запропонувала низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення вітчизняного законодавства, яке регулює надання допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів в Україні.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачкою методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» є завершеним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Базалук Е.О. має важливе значення для розроблення нових та вдосконалення чинних юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів. Оскільки в роботі на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства та практики його реалізації, з'ясовано сутність та особливості зазначеного механізму, а також на основі позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, розроблено пропозиції та рекомендації, спрямовані на його вдосконалення та чинного законодавства у сфері надання допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права, зауважив, що Базалук Е.О. у своєму дисертаційному дослідженні вдало визначила напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства, яке регулює надання допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів. Авторкою вдало зроблено акцент на тому, що юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів має специфічний фокус на інтеграції юридичних та психологічних аспектів для досягнення ефективного правового регулювання і підтримки психологічного стану постраждалих.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до вимог МОН України. Дисертант має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях.

Загалом, дисертація Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» являє собою самостійну, завершену, комплексну наукову роботу, яка відповідає відповідним вимогам та може бути рекомендованою до розгляду та разового захисту у спеціалізованій вченій раді.

Базалук Е.О. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Базалук Е.О. завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що 17 липня 2023 року виповнилося 25 років з моменту ухвалення Римського статуту, який створив перший у світі постійний міжнародний суд – Міжнародний кримінальний суд. Це стало важливою віхою в міжнародному кримінальному правосудді з часів Нюрнбурзького та Токійського процесів, демонструючи рішучість багатьох країн боротися з безкарністю найсерйозніших злочинів.

На світовому рівні визнано, що насильство щодо цивільних осіб під час збройних конфліктів є грубим порушенням прав людини та норм міжнародного гуманітарного права. Його завжди необхідно розглядати крізь призму складних та надзвичайних гуманітарних умов перебування потерпілих, у контексті жінок і дівчат, – з урахуванням їх вразливого стану через гендерну приналежність. Їхній досвід у збройному конфлікті є багатограним, а тому їх не слід розглядати як однорідну групу; різні жінки матимуть різні потреби, вразливі сторони та механізми реабілітації від фізичної чи психологічної травматизації (розлуки чи втрати близьких, фізичної чи економічної незахищеності, сексуального насильства, поранень тощо).

Власне, Україна перебуває у збройному конфлікті понад 10 років. Однак необхідність забезпечення функціональності комплексного, ефективного юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, актуалізувалась після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, зокрема після деокупації тимчасово захоплених територій, коли з'ясувались факти немислимих масштабів застосованого насилля з боку окупантів щодо цивільного населення. Статистика вражаюча, як і наслідки травматичних подій для постраждалих. Прикрим у зазначеному є те, що наявні

правові та інституційні механізми виявилися недостатніми для належного реагування на обсяги прояву та специфіку насильства, яке зазнали жінки та дівчата під час збройного конфлікту. Це ставить перед українським суспільством і державою виклик щодо розробки та впровадження нових, більш ефективних засобів захисту та підтримки постраждалих, що ґрунтуватимуться на соціально-екологічному підході, який комплексно висвітлює питання ліквідації наслідків цього суспільно небезпечного явища як у мирний час, так і під час збройних конфліктів.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблематика гендерної рівності, гендерно-обумовленого насильства, домашнього насильства, злочинності проти статевої недоторканості у мирний час, під час війни чи збройного конфлікту є доволі поширеним предметом наукових пошуків. У загальнотеоретичному контексті її особливості репрезентовані у межах праць таких вчених як: Н. Аніщук, О. Бандурко, І. Берднік, А. Блага, С. Волошина, А. Даніель, О. Джу́жа, В. Доценко, А. Ковальчук, К. Левченко, О. Литвинов, Н. Мирошніченко, Н. Мілорадова, В. Руфанова, С. Халюк, О. Храмцов, О. Швед тощо. Наприклад, комплексне дослідження конституційних засад гендерної рівності представлено у праці А. Грибовської (Харків – 2019); міжнародно-правовий аналіз явища сексуального і гендерно-обумовленого насильства, пов'язаного з конфліктом, а також вивчення практики кваліфікації та розслідування його як міжнародного злочину міжнародними й інтернаціональними кримінальними трибуналами та судами здійснено І. Заворотько (Київ – 2020); особливості адміністративно-правих засад взаємодії Національної поліції з державними та громадськими інституціями щодо протидії гендерно-обумовленому насильству розкрито Н. Гридінюю (Харків – 2021); комплексне дослідження правових засад захисту жінок від домашнього насильства із позиції євроінтеграційних намірів України та взятих на себе зобов'язань щодо імплементації Стамбульської конвенції здійснене В. Медведською (Київ – 2022).

У контексті специфіки здійснення допомоги та захисту жінок і дівчат, постраждалих від насильства під час збройного конфлікту актуальними є дослідження таких вчених як: Г. Габрелян, яка розкрила міжнародно-правове регулювання надання та отримання медичної допомоги під час збройних конфліктів; А. Політової, яка визначила особливості допомоги постраждалим від сексуального насильства в умовах збройного конфлікту (воєнного стану); О. Макарової, яка дослідила зміст та сутність соціально-психологічної допомоги постраждалим від сексуального насильства під час військових конфліктів. Особливу вагу, як джерельна база для цього дослідження, має праця О. Перунової, яка здійснила комплексне дослідження юридичних та психологічних засад гендерно-обумовленого насильства в органах Національної поліції (Київ–2021). Однак важливо вказати, що це дослідження лиш побічно стосується аспектів вивчення проблематики забезпечення функціональності комплексного, ефективного юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від

насильства під час збройних конфліктів, як власне й праці усіх вищезазначених вчених, адже, окрім побічного розкриття, такими вченими як: А. Боровик, О. Дрозд, О. Кобзар, Л. Луценко-Миськів, Л. Сорока, К. Шкарупа - означені питання не мають наукового опрацювання.

Відповідно, є сенс стверджувати, що актуальність розгляду піднятих питань об'єктивується: 1) наявним збройним конфліктом на території України, що загострює проблему насильства щодо цивільного населення, зокрема жінок і дівчат; 2) недостатньою дієвістю існуючих правових та інституційних механізмів ефективного реагування публічної адміністрації на масштаби та специфіку насильства, яке зазнали жінки та дівчата під час збройного конфлікту в Україні; 3) відсутністю комплексного підходу до врегулювання питань реабілітації та соціалізації постраждалих, місця і ролі психологів у процесі здійснення означеної діяльності; 4) недостатнім вивченням специфіки юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає в тому, щоб на основі науково-теоретичних досліджень, норм сучасного законодавства вивчити особливості та специфіку юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, виявити ключові проблеми його функціональності та розробити рекомендації щодо їх подолання.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– крізь призму соціально-екологічного підходу визначено термін «насильство» як багатофакторний суспільно-небезпечний феномен, що репрезентує крайню форму вирішення конфліктних ситуацій у спосіб фізичного, психологічного, сексуального чи іншого прояву агресії або примусу, спричиненого взаємодією індивідуальних, міжособистісних, соціальних та структурних чинників, що створюють умови для його виникнення та існування;

– доведено наявність діалектичного взаємозв'язку між категоріями «механізм надання допомоги жінкам і дівчатам» та «механізм захисту жінок і дівчат», які постраждали від насильства під час збройного конфлікту в контексті забезпечення функціональності юридико-психологічних інструментів відновлення прав цієї категорії осіб, їх реабілітації та соціальної інтеграції, де 1) механізм надання допомоги жінкам і дівчатам об'єктивує різноманітні прояви підтримуючих заходів, починаючи від надання медичної допомоги, психологічної підтримки та безпечного притулку у невідкладних ситуаціях, закінчуючи юридичним супроводом, сприянням у соціалізації; 2) механізм захисту жінок і дівчат доповнює систему таких заходів можливістю ініціації судових процесів, фінансовою підтримкою чи,

наприклад, подальшим включенням у програми спеціальної реабілітації (у тому числі закордоном);

– сформовано пропозиції щодо запровадження комплексної нормативної основи для формування в Україні юридико-психологічного механізму надання психологічної допомоги та правового захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів, яка передбачає: 1) прийняття спеціалізованого законодавства та уточнення положень нині чинних нормативно-правових актів; 2) розвиток інституційної інфраструктури; 3) забезпечення міжсекторальної співпраці; 4) кадрове та освітнє забезпечення; 5) інформаційний супровід та просвіту; 6) впровадження систем моніторингу та оцінки ефективності наданої допомоги;

– удосконалено наукове розуміння системи міжнародних стандартів допомоги та захисту жінок і дівчат, постраждалих від насильства в умовах збройного конфлікту, яка базується на комплексному підході, що включає законодавчі, інституційні, процесуальні, координаційні, кадрові та філософсько-парадигмальні компоненти;

– удосконалено теоретико-правовий дискурс інтерпретації терміну «взаємодія», що застосовний до процедур надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів у варіації процесу, який надає можливість появі взаємообумовлених рішень та вироблення спільних цілей шляхом використання навичок, ресурсів або знань усіх його учасників для забезпечення структурованого та ефективного впровадження комплексної підтримки постраждалих;

– отримало подальший розвиток обґрунтування необхідності встановлення безальтернативної заборони будь-яких проявів насильства, зокрема прийняття законодавчих норм, які мають чітко диференціювати його види, встановлювати міру відповідальності за його вчинення, наділяти жертв відповідними правами (у тому числі – на компенсації) та передбачати чіткі механізми та процедури їх захисту, а особливо – під час збройних конфліктів;

– отримали подальший розвиток наукові узагальнення про необхідність залучення психологів до усіх рівнів реалізації механізму надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, постраждалим від насильства під час збройних конфліктів, забезпечивши їм можливість здійснювати: а) спеціалізовану підготовку для фахівців, які працюють у цій галузі (зокрема працівників правоохоронних органів, соціальних працівників, медичних працівників та юридичного персоналу, щоб покращити їхнє розуміння психологічних аспектів насильства щодо жінок і дівчат), а також залучатись до навчань місцевих постачальників соціальних послуг і волонтерів як джерело знань задля розвитку їхніх навичок ефективного застосування підходів до надання допомоги з урахуванням травм, необхідної психосоціальної підтримки та гендерних аспектів з метою якнайкращого задоволення потреб постраждалих; б) адвокацію та участь у розробці політик вирішення проблем насильства; в) збір та документування порушень прав людини тощо;

– отримали подальший розвиток результати компаративістичного аналізу моделей функціонування юридико-психологічних механізмів допомоги та захисту жінок і дівчат, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів, у вияві узагальнення про необхідність забезпечення: а) інституціональної підтримки, яка об'єктивує доступ до правової та психологічної допомоги; б) спеціального законодавчого врегулювання статусу постраждалих.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в частині оптимізації процедур надання психологічної допомоги та правового захисту жінкам і дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів в Україні; *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам юридико-психологічного механізму допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення та узагальнення, які не мають посилання на джерела інформації розроблено автором особисто. Усі

положення наукової новизни та висновки дисертаційного дослідження сформовані автором самостійно. У співавторстві з І. Охріменко підготовлено стаття «Аналіз міжнародних стандартів щодо надання захисту і допомоги жінкам та дівчатам постраждалим від насильства під час збройного конфлікту», де автором сформовано та описано зміст і сутність міжнародних стандартів щодо надання захисту і допомоги жінкам та дівчатам, що постраждали від насильства під час збройного конфлікту. Усі інші публікації є результатом самостійної роботи автора.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 року), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 року), «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 квітня 2023 року), «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір» (м. Київ, 15 червня 2023 року).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у п'яти статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також чотирьох тезах доповідей і повідомлень на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукові праці Базалук Е.О., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Охріменко І.М., Базалук Е.О. Аналіз міжнародних стандартів щодо надання захисту і допомоги жінкам та дівчатам постраждалим від насильства під час збройного конфлікту. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 3. С. 155–160. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.3.26>

2. Базалук Е.О. Нормативно-правова основа забезпечення надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройних конфліктів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 3. С. 33–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221500>

3. Базалук Е.О. Система міжнародних суб'єктів надання допомоги та захисту жінкам і дівчатам, що постраждали від насильства під час збройного конфлікту. *Право та державне управління*. 2023. № 3. С. 27–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.4>

4. Базалук Е.О. Нормативно-правові акти Організації Об'єднаних Націй як правова база подолання насильства щодо жінок під час збройного

конфлікту. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 4. С. 240–244. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.4.42>

5. Базалук Е.О. Правова база України щодо допомоги і захисту жінкам та дівчатам, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 4. С. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2023.8>

6. Базалук Е. Юридико-психологічна допомога: поняття, види. *Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 55–57.

7. Базалук Е. Правовий статус психологів, що надають допомогу жінкам і дівчатам, що постраждали під час збройного конфлікту. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 45–47.

8. Базалук Е. О. Види насильства щодо жінок та дівчат під час збройного конфлікту. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу*: зб. тез доповідей IV Всеукраїнської наукової конференції (м. Хмельницький, 17 квітня 2023 р.). Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 7–11.

9. Базалук Е. Гендерне насильство: поняття, ознаки. *Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 червня 2023 р.). Науково-дослідний інститут публічного права. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 20–23.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

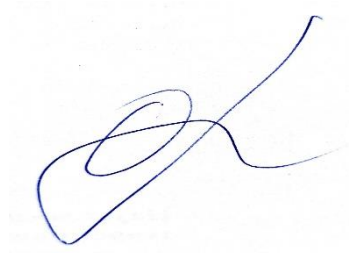
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Базалук Елеонори Олегівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Базалук Елеонори Олегівни на тему «Юридико-психологічний механізм допомоги та захисту жінок і дівчат, які постраждали від насильства під час збройних конфліктів» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувачка Базалук Е. О. – не голосувала.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук